

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, НО НЕ ОТМЪЩАВАЙТЕ!

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ПРЯЖИЯ

Брой 1 • год. CIII • 12 януари 2024 г. • цена 1 лев

www.stdbg.org

Печатно издание: ISSN 1313-7611 • Онлайн издание: ISSN 2815-2638

ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА СЪЮЗА НА ТРАКИЙСКИТЕ ДРУЖЕСТВА В БЪЛГАРИЯ СЕ ПОКЛОНИХА ПРЕД ПОДВИГА НА ОСВОБОДИТЕЛИТЕ

146 ГОДИНИ ОТ ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА СОФИЯ ОТ ОСМАНСКО ВЛАДИЧЕСТВО

На 4 януари 1878 г. руски отряд, предвождан от генерал Гурко, освобождава София от османско владичество. Превземането на града е по заповед на император Александър II, защото София се явява изключително важна стратегическа точка за по-нататъшно настъпление на руските войски в Тракия и основен пункт за снабдяване на турската армия с боеприпаси и продоволствия.

В онзи паметен 4 януари освободителите са посрещнати триумфално от населението на София. Отслужен е и първият молебен за освобождението на града.

Генерал Гурко назначава за военен комендант княз Оболенский. Скоро след това пристига генерал Пьотър Владимирович Алабин, който се заема с уредбата на гражданското управление. Благодарение на Алабин, замрелият турски град София се съживява: появява се българска стража,

Посрещането на генерал Гурко в София, худ. Димитър Гюдженов (1953)

съставя се български градски съвет, поставят се основите на библиотека. Благодарна София има улици, кръстени на генералите Гурко и Алабин.

На 3 април 1879 година по предложение на Марин Дринов Учредителното събрание избира София за столица на Княжество България.

През януари 1879 г. по предложение на жители на София тогавашната градска управа приема решение всяка

година 4 януари да се отбелязва тържествено като ден на освобождението на града от османците.

Водени от разбирането за дълг и необходимостта от съхранение на паметта представители на Съюза на тракийските дружества в България (СТДБ) с председател Красимир Премянов се поклониха пред делото на освободителите. Цветя пред паметниците на Българския опълченец, ген. Гурко и Цар Освободител поднесоха председателят на Съюза, Краснодар Беломорски – заместник – председател на Централното ръководство на СТДБ и председател на ТД „Тракия“ в столицата, член кор. Васил Проданов, председател на ТНИ, Искра Чернева, Зорница Радонова, Петко Стамболиев и представители на софийското тракийско дружество.

Камбаните на столичните храмове озвучиха града, за да припомним на поколенията паметната дата.

Дълбок поклон пред делото и паметта на генерал Гурко и на хилядите български опълченци и руски воини, дали живота си за Освобождението на България!

Честита Нова 2024 година!

Скъпи тракийци,
Скъпи приятели,

През последните години работихме заедно за съхранение на паметта, популяризирахме тракийското културно и историческо наследство, защитавахме българщината и българските национални интереси, отстоявахме последователна и ясна позиция по въпроса за моралните и имуществени права на тракийските бежанци, спазвайки свещения завет на нашите деди да не забравяме, но и да не отмъщаваме.

И през 2024 година ще продължим своята родолюбива дейност с надежда, оптимизъм и вяра в доброто!

Приемете моите сърдечни пожелания за здраве, топлина и уют в домовете Ви!

Нека делата ни се увенчаят с успех, да ни носят удовлетворение и радост!

Мирна и успешна 2024 година!

Красимир Премянов,
Председател на СТДБ

Тракийци засвидетелстваха почит пред делото на Христо Ботев

На 6 януари 2024 г. се навършиха 176 години от рождението на Христо Ботев (6.01.1848–1.06.1876). Гениален поет и революционер, блестящ публицист, един от ръководителите на българското национално-освободително движение,

да се нарече човек в пълния смисъл на думата.

„Само онзи, който е живял, страдал и плакал е народа си – само той може да го разбере и да му помогне.“

Животът и делото на Ботев са вдъхновявали тракийци в борбите им за национално освобождение. Техните потомци, обединени в Съюз на тракийските дружества в България се поклониха пред делото на поета-революционер в цялата страна.

Представители на СТДБ положиха цветя пред паметника на Ботев в Борисовата градина в столицата.

Творчеството на поета се откроява по начин, присъщ на гений, чиито идеал е свободата, а любовта към българския народ и Отечеството са безгранични.

Саможертвата му в името на свободата го е превърнала в икона за българите, а пред подвига му се прекланя всеки родолюбец. Колко актуално звучи завещаното ни от поета, макар и писано в друга епоха:

„Само онзи, който е свободен, само той може

90 ГОДИНИ ТРАКИЙСКИ ЖЕНСКИ СЪЮЗ НА БЪЛГАРИЯ – ОРГАНИЗАЦИЯТА, ОБЕДИНИЛА ЖЕНИТЕ НА ТРАКИЯ

РОДЕНИ ОТ ТРАКИЯ, РОДИЛИ ЗА ТРАКИЯ!

Доклад, изнесен на конференция, проведена на 24 ноември 2023 г.

ИВАНКА МЕЧЕВА –
СЪПРЕДСЕДАТЕЛ НА ТЖСБ

През месец октомври 2023 г. се навършиха 90 години от създаването на Тракийския женски съюз (ТЖС). Тази годишнина беше отбелязана с провеждане на научна конференция, посветена на ролята на жените в тракийското движение. Постави се началото на сериозно проучване по този все още непроучен въпрос.

За изминалите 90 години ТЖС е работил като легитимна организация само 33 години – 7 години за периода 1933–1940 г. и 26 години след възстановяването си през 1997 г. до днес. Създаването на организацията е свързано с мястото и ролята на жените в тракийското движение. Ако погледнем от този ъгъл, приносът на тракийката към движението обхваща периоди, в които тя действа сама, неорганизирана в структури (до 1933 г. и през 1944–1997 г.) и периоди, в които тя работи в рамките на ТЖС.

Създаването на ТЖС в първата половина на 20 век е продиктувано от повеите на времето. Жената от Тракия винаги е живяла със събитията, свързани с българския народ. Тя има своя принос в Илинденско-Преображенското въстание и в революционните борби. В края на 19 и началото на 20 век тракийката се подчинява на традициите на силно патриархалното семейство. Тя все още е необразована, но оформя духа в семейната среда, възпитава децата и им предава своите духовни ценности, свързани на първо място с огромно родолюбие.

Независимо от това и сред тракийските жени в този период започва да се усеща повея на новото. В Беломорска и Одринска Тракия се появяват млади жени, предимно учителки, които придават нов облик на тракийската жена. В четирите основни училища на Одрин, в откритата девическа прогимназия и в девическата гимназия „Я. Касъров“ се обучават момичета, носителки на знание и нов поглед към живота. От свободна България за учителки в Лозенград са изпратени учителка Ирина от Стара Загора, в Чепеларе – Тота Дончева от Карлово (тя става една от ръководителките на Илинденско-Преображенското въстание).

В крак с времето се появяват женски благотворителни организации: Женско благотворително дружество „Евдокия“, създадено от учителки в Одрин, което съществува през периода 1898–1915 г. и има за цел подпомагане на бедни ученици за да могат да завършат образованието си; Дамски комитет в Лозенград, създаден от Ирина Михалчева (тета Ирина), с цел – да събира помощи за затворниците в Лозенградския затвор след Илинденско-Преображенското въстание.

След Балканската война и последвалите събития, свързани с масовия бежански поток, положението на тракийските жени се променя драстично. Освен, че трябва да се грижат за децата, те вече се превръщат във фактор, свързан с осигуряването на храната и съществуването на семейството. Като се знае, че това са ниско образовани жени, постепенно започва да се чувства необходимост от обединяване на усилията на общността, за да се облекчи, доколкото е възможно, положението на бежанците и в

частност на жената.

По места започват да се възстановяват тракийските дружества, залянали след войните. По-будните млади жени се включват активно в дейността на възникващите младежки тракийски дружества. Чрез тях те участват в протестните акции срещу несправедливата политика, организират вечеринки, включват се в различни

форми на културно-просветна дейност.

През 1924 г. в Бургас се създава тракийско женско културно – благотворително дружество „Екзарх Антим I“, което има за цел подпомагане на бежанците, намиране на работа и подслон за тях.

През 1927 г. Мара Михайлова защитава във в-к „Тракия“ необходимостта от създаване на организация на жените тракийки. Впоследствие във вестника се създава „Колонка на тракийската жена“. Трябва да изминат почти три години за да се осмисли тази идея и да се предприемат конкретни действия.

На 2 март 1930 г. се сформира Дамски комитет във Варна, начело с Олимпия Йоси-

та на ТЖС са представени от дружеството в София. Избрано е ръководство с председател Мария Иванова, подпредседател Евдокия Каринтова, секретар Мара Михайлова.

Какви са основните черти на ТЖС при създаването му?

1. Това не е политическа организация, ТЖС няма политически искания, свързани с положението на тракийските жени.

2. Това е патриотична организация, която има за цел съхраняване на обичаите, традициите, идентичността на тракийци и подпомагане на делника им в трудния момент.

3. Тракийските женските дружества приемат Устава на Съюза за свой устав.

4. Тракийските женските дружества събират членски внос.

След Учредителния конгрес започва работа за създаване на женски дружества по места. Особено активна е Мара Михайлова, която за кратък период успява да създаде дружества в Свиленград, Харманли, Асеновград (Станимъка), Симеоновград, с. Хаджи Мехмедолар, с. Джебировлар (кв. Гледка), Борисовград (Първомай) с. Саарлар.

съществяват контакти с различни държавни институции, обществени организации и др.

След преврата през 1934 г. Тракийският съюз преустановява съществуването си. ТЖС със заземащи функции съществува до 1940 г., когато е проведен последния му конгрес (Филчев, Ив. „Тракийският въпрос и тракийското движение в България“. С., 2018 г.)

Периодът 1944-1989 г.

Съюзът на тракийските културно – просветни дружества е възстановен (27 дек. 1944) след политическите промени през 1944 г. Постепенно започват да се възстановяват и дружествата по места.

През този период ТЖС не се възстановява. Но значително се увеличава ролята на жените в тракийското движение, въпреки че те да нямат своя организация. Новите условия на живот водят до по-активно включване на жените в дейността на тракийските дружества. Политиката на държавата през този период е свързана с по-широка изява на жените в обществения живот на страната. През 1957 г. Централният изпълнителен комитет (ЦИК) на Съюза изпраща до дружествата

■ Участнички в Първия конгрес на жените-тракийки, 28 октомври 1933 г.

фова. За много кратък период той увеличава състава си – от 40 учредителки² членове-те достигат 251 души. Като самостоятелна организация Женско културно-благотворително дружество „Тракия“ започва да съществува от 30 ноември 1930 г. Варненското дружество изпраща призив към жените в тракийските дружества да създадат свои структури по места.

На 2 октомври 1932 г., на 17-тия редовен конгрес на Тракийската организация в София е образуван Тракийски дамски централен акционен комитет, имащ за задача да организира свикване на Учредителен конгрес на ТЖС. Този конгрес се провежда на 28 октомври 1933 г. в София. Насоките за рабо-

Някои дружества са преценяват че не е необходимо да създават женски дружества, напр. в Стара Загора. Постепенно в страната се създават около 25 тракийски женските дружества, които поради политическите събития просъществуват за кратък период.

Дейността на ТЖС е свързана основно с подобряване на положението на жената тракийка: отпускане на помощи, където е възможно; създаване на детски кухни за изхранване на деца на работещи жени, създаване у жените на нагласа към образование, издирване на болни тракийци (не само жени), просветна дейност сред жените, запознаване с произведения на тракийски автори.

В своята работа женските дружества осъ-

писмо с указания за критериите, на които трябва да отговарят членовете на ръководствата по места. В тях се препоръчва в ръководните органи да бъдат включени повече жени и младежи.

Още на първата конференция на Съюза през 1944 г. като член на Централното ръководство е избрана Поля Терзистоева (за пръв път жена е включена в ръководен орган на Съюза). През 1948 г. в гр. Средец се създава женско тракийско дружество с председател Димитрина Мирчева. То постепенно се разраства и се превръща в тракийското дружество на Средец.

РОДЕНИ ОТ ТРАКИЯ, РОДИЛИ ЗА ТРАКИЯ!

Продължение от 2-а стр.

През този период във всички дружества нараства броят на жените, които активно участват в дейността на дружествата. След възстановяването на организациите начело на едно от най-големите тракийски дружества, това във Варна, е Поля Терзистоева, а в Бургас – Веска Даракчиева. В ръководните органи на тракийските дружества влизат много жени като членове на управителните съвети, в контролните комисиони, а в някои дружества се създават секции на жените – в Елхово, Варна, Пловдив, Стара Загора и др.

Жените са активни организатори на тържества по места-честване на годишнини, на 26 март, провеждане на срещи с ветерани, провеждане на посещения на Петрова нива. Главно жените са тези, които правят възстановки на тракийски обичаи. Една от дейностите, в които са включени основно жени, е създаването към тракийските дружества на певчески фолклорни групи, които имат за цел съхраняване на автентичния тракийски фолклор. Така например в Пловдив е създаден танцов състав към „Тютюнева промишленост“, където работят предимно жени бежанки или техни потомки. Създадени са певчески женски група в Стара Загора, Поморие, фолклорен ансамбъл в Хасково, в който в началото участват предимно жени и др.

През 1956 г. Видка Попова създава колектив за странджански народни песни към дружеството във Варна. Пак тя написва няколко пиеси, които се представят в околните градове: „Тракийска сватба“, „Тракийска меджия“, създава се женски хор към дружеството в Ивайловград, фолклорна група в Русе. Към Централното ръководство е създадена женска певческа група от 13 жени и смесена танцова трупа от 14 жени и мъже, които имат изяви из цялата страна.

В средата на шейсетте години държавата разрешава (1965) към обществените организации да се създадат производствени предприятия. Към Съюза се създава предприятие „Тракийско творчество“, в което по места намират своя поминък много жени тракийки.

Независимо, че няма обособена женска тракийска организация в годините 1944–1989 г., жените тракийки дават своя принос към тракийското движение. През тези години те придобиват увереност в силите си и това им дава възможност през следващия период от развитието на тракийското движение да се изявят с пълна сила.

ТЖС след възстановяване на Съюза на тракийските дружества в България (СТДБ) през 1990 г.

След възстановяване на СТДБ жените се включват изключително активно в работата на тракийските дружества. Още на Националната конференция, проведена на 7 февруари 1990 г., присъстват немалък брой жени делегати, които са сред възстановителите на Тракийската организация. В много от градовете жени са избрани за председатели на възстановените организации. Още в първите години сред членовете на Централното ръководство на СТДБ намират място жени като Дора (Тодорка) Ставрева от Варна, Петра Мечева от Стара Загора и др.

В дружеството в Пловдив още в началото на 1991 г. се създава клуб на жените тра-

кийки. Към част от тракийските дружества се сформират женски секции. Постепенно се появява необходимост от възстановяване на ТЖС. Идеята се реализира от Петра Мечева. На 13–14 юни 1997 г., по решение на Централното ръководство на СТДБ в Стара Загора се провежда Национална конференция на жените тракийки със статут на конгрес. Присъстват жени от Кърджали, Димитровград, Варна, Хасково, Момчилград, Крумовград, Бургас, Ямбол, Нова Загора, Казанлък, Пловдив, Русе, Асеновград, Сливен и др. Специално поканени на конференцията са Магда Герджикова (дъщеря на войводата Михаил Герджиков), Надежда Недкова (внучка на Михаил Герджиков), Вяра Маджарова (дъщеря на войводата Димитър Маджаров). Конференцията взема решение да възроди ТЖС и да се счита като учредителен конгрес за ТЖС.

На конференцията, след проведените обсъждания, е решено:

1. Да не се изграждат самостоятелни женски дружества, както е било при учредяването на ТЖС.

2. ТЖС да работи за изпълнение на целите и задачите на СТДБ, като обединява уси-

В рамките на движението се провеждат регионални конференции в Кърджали, Варна, Пловдив, Ямбол, Бургас, Стара Загора, Русе.

На 13 март 1998 г. е проведена Националната конференция е проведена в Пловдив. За изпълнение на решенията на Първия конгрес, ТЖС провежда тържества за отбелязване на 100 г. на Мара Михайлова, Поля Терзистоева, Магда Петканова. За всеки един от юбилеите ТЖС изгражда инициативен комитет, препоръчва се на клубовете по места да проведат изяви, посветени на годишнините.

Национални чествания се провеждат в Пловдив и в с. Хан Аспарухово за Магда Петканова, в Кърджали за Мара Михайлова, а във Варна за Поля Терзистоева.

Вторият конгрес на ТЖС се провежда на 23 март 2002 г. На конгреса се отчита като изключително ползотворна дейността за петгодишния период. С проведените от ТЖС изяви, с разкритите нови женски секции и създадени няколко регионални женски структури се активира дейността не само на женските секции, но на целия СТДБ. Чрез средствата за масова комуникация – вестници, радио, местни телевизии, историята на бежанците и разорението стига до обикно-

Загора в подкрепа на идеята за обявяване на 26 март за Ден на Тракия, след което внася в Общинския съвет предложение: Общинският съвет на Стара Загора да предложи на Министерския съвет 26 март да бъде обявен за Ден на Тракия. Това предложение е подкрепено от СТДБ. За първи път държавна власт, макар и от местен характер, взема решение, което изиграва важна роля за да се приеме от Министерския съвет предложението на СТДБ и ТЖС за Деня на Тракия.

След четири години упорита работа, председателката на ТЖС Петра Мечева успява да изпълни решението на Втория конгрес на организацията.

Активно в работата на ТЖС се включва и Папани Козарова. Пише статии, прави изказвания, а през 2007 г. издава книгата „Източното тракийският имуществен проблем“.

Може да се каже, че периодът, в който председател на ТЖС е Петра Мечева, е изключително ползотворен. Той е свързан със значими за СТДБ събития, инициирани от ТЖС. През 2017 г. се провежда извънредна конференция на ТЖС, свързана с промени в Устава на Съюза. Дейността на ТЖСБ е насочена главно към съхраняване паметта на

Тракия във всичките й аспекти.

За периода след 2017 г. са проведени чествания по места, посветени на 85 годишнината на ТЖСБ, като националното честване се проведе в Стара Загора, под патронажа на вицепрезидента на Република България Илиана Йотова.

Ежегодно, включително и в годините на пандемията се провеждаха Националните тракийски събори – поклонения пред паметта на избитите жени и деца в с. Аврен. На проведения през 2020 г. събор беше предложено да се издирят наследници на жертвите, на които отдаваме почит. На събора през 2021 г. вече присъстваха представители на наследниците на няколко фамилии, които положиха цветя в знак на почит към паметта на сродниците си.

През 2021 година, по повод на 120 г. от рождението на Мара Михайлова, създателката на ТЖС, бе подготвена страница в Уикипедия.

Особено внимание беше отделено на проучване на участието на жените в Илинденско – Преображенско въстание и Балканската война. Установиха се поименно жените, признати за революционери, ятаци и помагачи на въстаниците. Поименно се установиха жените, участвали във военните формирования и в Македоно-Одринското опълчение през Балканската война.

В момента се работи за полагане на паметна плоча на мястото, където е живяла Мария Тенишева в Бургас. Успяхме да установим адреса, на който е живяла Мария Тенишева към 1932 г., когато е починала. Издирихме и се свързахме с нейни роднини-правнук и пра-правнук, които живеят в Бургас. Идеята да се постави плоча на мястото на къщата, в която е живяла, в навечерието на 90 г. от смъртта ѝ се обсъдиха с бюрократични спънки и очакваме да се реализира в следващите месеци.

Силата на ТЖС е в работата на женските клубове към тракийските дружества. Те обединяват жените, работят за съхранение на паметта, пазят песните и традициите на нашите баби, спомена за тях, за техните го-зби и обичаи.

И така вече 90 години.

■ Конгрес – конференция на Тракийския женски съюз, 26–28 април 1936 г.

лията на жените тракийки

3. ТЖС ще съхранява, развива и предава на поколенията историческата истина за Тракия, да работи за решаване на тракийския въпрос, както и за защита на правата на тракийските българи.

4. Няма да се събира членски внос от членовете на ТЖС

На конгреса са посочени и много от формите за постигане на тези целите на ТЖС. Избран е Централен съвет на ТЖС като върховен орган. За председател е избрана Петра Мечева (1997–2014 г.), а за секретар Папани Козарова от София. В ЦС влизат и всички жени председателки на тракийски дружества, Магда Герджикова, Надежда Недкова, Вяра Маджарова, Веска Даракчиева, Христина Стоева, Иванка Антонова и др.

След проведения конгрес започва работа по инициативата движение „Тракийската памет разказва“, посветена на 85 годишнината от разорението на тракийските българи. Идеята е да се събуди и съхранява памет, както и да се запознае обществеността с проблемите на тракийци. В инициативата са привлечени научни работници, журналисти.

вените граждани на страната.

В изказването си пред конгреса тогавашният председател на СТДБ К. Карамитрев дава висока оценка за дейността на ТЖС и предлага тракийското женско движение да се превърне в национално.

Изключително важно решение на конгреса е това, свързано с предложението да се започне работа за обявяване на 26 март за Ден на Тракия. Като първа стъпка е изпратено предложение от конгреса до министър-председателя на Република България Симеон Сакскобурготски.

В изпълнение на решенията на втория конгрес започна провеждането на традиционен събор в с. Аврен в памет на избитите през 1913 г. 42 жени и деца от с. Манастир.

Трудно върви работата по реализиране на идеята за Ден на Тракия. След провеждане на национален митинг в гр. Стара Загора, след отправяне няколко официални писма до президента и министър – председателя на България от страна на СТДБ и ТЖС, в началото на месец февруари 2006 г. Петра Мечева, като общински съветник, успява да ангажира и убеди Общинския съвет на Стара

ПОЧИТ КЪМ КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА

Тракийци почетоха 179-ата годишнина от рождението на Войводата

На 18 декември 2023 г. паметниците на Капитан Петко войвода (18.12.1844–07.02.1900) в цялата страна бяха отрупани с цветя в знак на признателност и почит към великия син на България.

Пред паметника му в Борисовата градина в столицата да отдадат почит към патрона на Тракийската организация дойдоха Красимир Премянов, председател на СТДБ, Краснодар Беломорски, заместник – председател на ЦР на СТДБ, членовете на ВК на Съюза: член-кореспондент проф. Георги Михов, член кор. проф. Васил Проданов, председател на ТНИ, доц.д-р Ваня Стоянова, научен секретар на ТНИ, Стефан Начев, главен секретар на Съюза, Величко Пачилов, председател на Клуб „Родопи“, Чавдар Георгиев, член на ЦР на СТДБ, Зорница Радонова, представители на Македонския научен институт, приятели и съмишленици на тракийската кауза.

Представители на ТД „Тракия“, Свиленград с председател Василка Вангелова, кмета арх. Анастас Карчев и представители на Общината се поклониха и поднесоха цветя пред паметника на Капитан Петко войвода на едноименния граничен пункт. В края на деня беше организирана вечер, посветена на Войводата, открита от Василка Вангелова. Слово за живота и дейността на Капитан Петко войвода произнесе д-р Стефан Димитров, сътрудник в БАН. Песни в памет на Капитан Петко изпълниха Фолклорната група към тракийско дружество „Тракия“ с ръководител с ръководител Митко Атанасов, Вокална група „Лъчи от Тракия“ при СУ „Д-р П. Берон“ с ръководител Кичка Славова и квартет „Нежни звуци“.

В Сливен тържеството започна със заупойка молитва, отслужена от отец Йоан в храм „Цар Борис I – Покръстител“. Трогателно слово за легендарния Войвода произнесе председателя на ТД „Лазар Маджаров“, инж. Кирил Киряков. С едноминутно мълчание присъстващите почетоха паметта на Войводата. Хор „Тракия пее“ към дружеството изпълни песните „Петко льо, капитанине“ и „Тракия“. Честването завърши с поднасянето на цветя пред паметника на Войводата.

В Крумовград представители на ТД „Тракия – 1922“ с председател Иван Мамирев, представители от Клуб на пенсионера, Клуба на инвалидите и незрящите от БСП и от Народно читалище „Христо Ботев“ отдадоха почит на Войводата пред неговия паметник в града.

Тракийци от дружествата в Казанлък, Енина, Крън и Бузовград, представители на община Казанлък, ДНА и децата от Детска градина „Здравец“ почетоха с цветя и здравец Капитан Петко войвода пред паметната плоча в Казанлък.

В Стара Загора в ГПЧЕ „Ромен Ролан“ ученици с ръководител Мариана Петрова, член на старозагорското тракийско друже-

ство и потомка на тракийски българи от Беломорска Тракия, представиха живота и делото на Войводата. В презентация, подготвена от Жени Чалева, Славея Стоянова, Ренета Вълева, Станислав Стойчев, Елена Георгиева, Пламен Дачев и Александър Илиев, те акцентира на причините за борбата срещу поробителя и най-значимите събития в живота на Капитан Петко войвода. Петър Пенев и Александър Генчев направиха проучване на паметниците в страната и по света, издигнати, за да съхранят спомена за героя, а Николай Влаев представи едноименния филм, създаден през 1981 година. Вдъхновени от народното творчество, което представя болката, скръбта, борбата за свобода и трудовите моменти на нашия народ, учениците откриха песни, създадени и посветени на онази епоха, а Божидара Николова от 8 з клас, подпомогната от госпожа Ганка Добрева, разучи и изпълни едноименната песен за героя.

Тракийското дружество в Маджарово с председател Възкресия Вълева организира поклонението пред паметника на легендарния войвода в центъра на града. На тържеството присъстваха директорът на СУ „Димитър Маджаров“, ученици, граждани, представители на общинската администрация, ръководството и членове на Тракийското дружество, които изразиха своята признателност пред делото на Войводата с поднасяне на цветя и изпълнение на песента, „Петко льо, капитанине...“.

Във Варна председателят на Регионалното тракийско дружество – проф. д-р Маринела Грудева и зам. председателят на Контролния съвет на дружеството – Мая Раданова посетиха ОУ „Капитан Петко войвода“ в града. Те поднесоха цветя пред паметната плоча на героя и проведеха среща с ученици и учители. По време на срещата проф. Грудева представи информация за мисията на Съюза на тракийските дружества в България и на Регионалното тракийско дружество. На училището бяха дарени книги на съвременни автори и едногодишен абонамент за в-к „Тракия“. Едногодишен абонамент бе дарен и на читалище „Васил Левски“ в кв. Галата и читалище „Просвета“ в кв. Аспарухово.

В РИМ „Стою Шишков“ в Смолян. се проведе среща с ученически клуб „Млад краевед“. По време на срещата Златка Петрова, председател на смолянското тракийско дружество представи революционната дейност и заслугите на родопския закрилник за отстояване на българската кауза в Родопите през периода 1877–79 г.

Цветя през паметниците и паметните плочи на Капитан Петко войвода положили тракийци в Търговище, Ямбол, Димитровград, Пловдив, Бургас, Смолян, Средец и др. Тракийските дружества в цялата страна засвидетелстваха своята почит към патрона на Тракийската организация.

▪ София

▪ Хасково

▪ Свиленград

▪ Сливен

▪ Маджарово

▪ Свиленград

▪ Крумовград

ПОЧИТ КЪМ КАПИТАН...

Продължава от 4-а стр.

Свиленград

Казанлък

Смолян

Стара Загора

Стара Загора

Маджарово

ТРАКИЙСКОТО ДРУЖЕСТВО В ХАСКОВО ВРЪЧИ НАГРАДИ НА УЧЕНИЦИ ЗА 179 Г. ОТ РОЖДЕНИЕТО НА КАПИТАН ПЕТКО

ЗЛАТКА МИХАЙЛОВА

Хасковското тракийско дружество „Георги Сапунаров“ и читалище „Тракия 2008“ отличиха ученици от ОУ „Любен Каравелов“ за тяхната почит към делото на Капитан Петко войвода. В навечерието на 179 г. от рождението на националния герой те събраха факти за живота на юначния българин, снимки на негови паметници, направиха рисунки, паметен лист и даже оформиха собственооръчно изработени книжки с написаното за войводата.

Тричленно жури оцени творбите на децата. Грамоти и предметни награди получават Хасан Хасан, Габриел Гаврилов, Елеонора Делчева и Камелия Атанасова от 5 Б клас, Янко Иванов от 6 Б клас, Божидар Гочев и Велислава Маз-

галова от 7 А клас.

Благодарим на всички ученици и на тяхната учителка Албена Ройдева за творческия им труд, който ние ще продължаваме да насърчаваме, каза председателят

на Тракийското дружество Кирил Сарджев. Той им пожела все така да се вдъхновяват от подвизите на Капитан Петко, да продължават да изучават историята на България и на родния край.

ТРАКИЙЦИ ОТ ПЕНСИОНЕРСКИ КЛУБ ПРИ ПРИСТАНИЩЕ БУРГАС ПОЧЕТОХА ПАМЕТТА НА МАРИЯ ТЕНИШЕВА

СТОЯ ЯНЧЕВА, ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПЕНСИОНЕРСКИ КЛУБ ПРИ ПРИСТАНИЩЕ БУРГАС

На 13 декември 2023 г. се навършиха 91 година от смъртта на Мария Тенишева, известна като Странджанската баба Тонка. Тракийци от Пенсионерски клуб при пристанище Бургас проучиха нейната история и дейността ѝ като куриер на революционните комитети по време на Илинденско-Преображенското въстание, установяването ѝ в село Момина църква.

Константин Петканов като ученик в лозенградското класно училище живее на квартира в къщата на Мария Тенишева. По-късно в книгата си „Детски години“ той я описва като жена с бодър дух, говореща свободно гръцки и турски, които използва в разговори и разпрати, за да постави всеки на мястото му.

Продължава на 6-а стр.

БИТКАТА ПРИ МАРОНЯ

Разказ по действителни лица и събития

В памет на баща ми Вълчо Андреев Костов (Пандъров)

ВЕЛИЧКА ВЪЛЧЕВА ПАНДЪРОВА

Продължение от миналия брой

Повярвало гръцкото население, че е по-добре да се предаде, без да помисли до какво ще доведе това. Само българите и няколко семейства от Старозагорско и Чирпанско не им повярвали и тръгнали с Войводата.

Когато турците разбрали от писмото, че дружината е малка и няма руски войници, те започнали да атакуват едновременно и яростно от всички краища града. Започнала се отново ожесточена стрелба, а в това време, изненадващо зазвънели църковните камбани. Цялото гръцко население се събрало на мегдана, под големите чинари, където всеки съботен ден, ставал пазара. Дружината забелязала събралото се множество, но не могла да напусне позициите си. Петко войвода убеждавал хората да не се предават, да си стоят в къщи, говорил, че нищо хубаво не ги очаква, ако турските войски влязат в града. Гърците държали на своето, отделили се при първенците си, и обсъждали как точно да се предадат. Българите останали отделно и се събрали в къщата на Киряк Панайот.

Събрали се гърци, начело с поп Филип и първенците се насочили към югозапад. Като видели насреща си това множество, турците набегом се втурнали към тях, смесили се в тълпата, и като ги подгонили, върнали ги назад и заедно с тях, нахлули в града.

Капитан Петко заедно с дружината и българските семейства, се затворили зад високите порти на дома на Киряк Панайот. Още с нахлуването си в града, турска войска и башибозук обкръжила къщата, и от всички страни се чували викове:

Чешмата на Капитан Петко войвода в Мароня

– „Предайте се, предайте се!“

Никой не отговорил, никой не се предал. Първо, турците започнали да трошат едната врата с брадва. Отвътре стреляли и спрели опитите на турците да влязат вътре. После се опитали да се проврат през керемидите, пак не се получило. В това време турците събрали гражданите и ги извели извън града.

Изплашени, затворените вътре семейства искали да се предадат, но не ги пунали. Както и да се опитвали турците да нахлуят в къщата, не успявали, четата ги спирала със стрелба.

В опразнения вече град, турската войска и башибозук, се пръснали из всички улици на града и започнали обири и грабежи по къщите, ограбени били 82 къщи.

Надвечер, към смрачаване, турците залели с газ дома на Киряк Панайот, и го запалили. Огънят обхванал целия имот, но дружината

успяла да пробие задния зид, към съседната празна къща и всички намерили спасение там. В къщата имало зимник, и Петко войвода наредил българските семейства да се скрият вътре, да излязат чак на другия ден, и да кажат, че били скрити там два дни по-рано.

Турските командващи вече си мислели, че огъня е изпепил хората вътре, и оставили малобройна стража около къщата.

Ненадейно вечерта, скрити сред гъсти облаци дим, Войводата и дружината нападнали със саби нощната стража, и си отворили път към гората. По същия начин те преминали и през втората стража и се изкачили на една височина над града, където стояли до разсъмване.

Жителите на града не били допуснати през нощта да се върнат по домовете си. Част от тях били бити от турците, включи-

телно и поп Филип, защото осветил знамето на 10.02.1878 г. Турските паши, офицери и гръцките първенци се събрали да празнуват превземането на града в къщата на Ташо Георгиев с хубава ракия и маронска халва.

От един висок хълм на маронския балкан, по заповед на Капитан Петко войвода, всички едновременно изстреляли по пет патрона един след друг.

Празнуващите скочили уплашени, когато чули гърмежите. Помислили, че генерал Чернозуков и полковник Сухомлинов идват да нападат Мароня. Дали заповед за отстъпление и двехилядната войска напуснала града, не останал нито един турски войник.

Рано сутринта Войводата изпратил да разузнаят какво става в Мароня – къде има войска и колко много са войниците. В града нямало никакво движение, нямало я войската. Освободените български семейства от Стара Загора и Чирпан не били пострадали, имало към 20 души ранени при стрелбата.

От заловените двама ранени от дружината, единия, Македонца бил застрелян от 20 души в средата на мегдана, а после насечен на парчета от башибозука.

През целия ден – 9.03 в града турчин не припарил, войската се върнала в Гюмюрджина, а населението по домовете си.

Завършила битката при Мароня, със 72 убити войника от турската войска, 6 убити от Петковата дружина, и десетина жени и деца от населението.

Част от дружината си, Петко войвода изпратил в окупираната от руските войски зона, а той се отправил към Димотишко, да защитава от грабежи селата там.

– Това е краят на най-героичната и славна битка на Капитан Петко Войвода, битката при Мароня! – завърши своя разказ дядо Вълчо.

– Обичам го, нашия Капитан Петко Войвода! – каза развълнувано момчето.

– И аз го обичам, нашия смел и юначен Капитан! И целия български народ го обича и го носи в сърцето си! – отвърнал старецът.

Използвани материали:

1. Попконстантинов, Христо – „Маронската битка в 1878 г.“, изд. Варна, 1889 г.
2. Симидов, Филип – „ВОЙВОДАТА КАПИТАН ПЕТКО КИРЯКОВ * Непубликувани биографии“, изд. В. Търново, 1994 г.

ТРАКИЙЦИ ОТ ПЕНСИОНЕРСКИ КЛУБ ПРИ ПРИСТАНИЩЕ БУРГАС ПОЧЕТОХА...

Продължение от 5-а стр.

През 1877 г., когато очакваните с радост руски войски навлизат в нашите земи, тя ридае, гледайки как турците убиват баща ѝ. В този зловещ ден се зарича да помни, че е българка и да работи отново там да стане българско.

Баба Мария предава своя патриотизъм на децата си – четирима синове и дъщеря. Когато първата чета на Лазар Маджаров се появява в Странджа и създава революционни комитети, тя заедно с децата си е сред първите, които се посвещават на родолюбивото дело. Къщата ѝ се превръща във

въстанически пункт. Тя поема опасния път на куриерка за свързка между затворници, селски комитети, снабдителни пунктове и четници. С времето хората започват да я наричат уважително баба Тенишка.

Като майка на комити, няколко пъти е арестувана и измъчвана, но

коравата българка се държи достойно, не предава своите чета и заклеява турските жестокости.

През 1903 година, след разгром на Илинденско-Преображенското въстание, заедно с хиляди бежанци, Мария Тенишева с три от децата си Тодор, Павел и Рада, гонени от поробители и охранява-

ни от „смъртни чети“, преминава в България и намира подслон в село Момина църква.

По повод 91 година от смъртта на баба Тенишка тракийци от Бургас организираха възпоменание на което си припомниха живота и делото ѝ.

Поклон пред паметта ѝ!

ОТ НАШИЯ СВЯТ СИ ОТИДЕ ГОЛЕМИЯТ ПОБОРНИК НА ПРАВОСЛАВИЕТО – ОТЕЦ БОЯН САРЪЕВ

Боян Саръев: Ако бездуховността и безбожието не започнат да се отласкват от своето дъно, Содом и Гомор ще ни изглеждат невинни като детска играчка

ЛИЯНА ФЕРОЛИ

Точно на Стефановден, в деня на първия мъченик на християнската вяра, почина енорийският свещеник на кърджалийския храм в кв. „Гледка“ „Св. Успение Богородично“ – отец Боян Саръев – стожерът на православие-то в Родопите, наричан Кръстителя.

Напусна ни на 67-годишна възраст и в деня, в който неговият племенник – лейтенант Николай Саръев почина при взривяването на българската база „Индия“ преди 20 години в иракския град Кербала. Все съдбоносни знаци...

Роден е на 5 май 1956 г. в село Жълти чал, в семейство на бълга-

ро-мохамедани. Израства в пълна бедност и мизерия, минава през поредица от изпитания и болезнени разочарования в тоталитарната ни страна. Завършва милиционерското училище в Стрелча, след което работи като сержант в Крумовград и София. През 1985 г. завършва и школата на МВР в кв. „Симеоново“ в София. По-късно започва работа в завод „Електрон“. Завършва и Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

На 30 години получава просветление, а на 33, Христовата възраст, става духовник.

През май 1990 г. е ръкоположен за дякон, а по-късно и за свещеник в Пловдивската епархия. Служи в църквата „Св. Успение Богородично“ в град Кърджали. Бива вдворен като енорийски свещеник през септември същата година. Първо семейството му приема Светото Христово кръщение, а след това започва дълги просветителски, духовни проповеди, възвания и душеспасителна дейност.

Продължава в следващия брой

СБОГУВАХМЕ СЕ С ОТЕЦ БОЯН САРЪЕВ

С прискърбие и болка научихме вестта за кончината на големия български патриот и общественик отец Боян Саръев, който ни напусна на 27 декември 2023 г.

Ще го запомним като човек, дълбоко свързан с православието и създател на Движението за християнство и прогрес „Свети Йоан Предтеча“, което имаше за цел да върне в християнската вяра потомците на ислямизираниите българи.

Съюзът на тракийските дружества в България загуби приятел и съмишленик.

Делото му остава живо, а дирята след него – пример и повод за подражание и следване.

Поклон пред светлата му памет!

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СТДБ

СЪЮЗ НА ТРАКИЙСКИТЕ ДРУЖЕСТВА В БЪЛГАРИЯ

1000 София ул. „Стефан Караджа“ № 7А тел.: +359 2 987 48 96; тел./факс: +359 2 987 57 53 e-mail: stdb_sofia@abv.bg

ДО РОДНИНИТЕ И БЛИЗКИТЕ НА ДИМИТЪР ШАЛАПАТОВ

ОПЕЧАЛЕНИ БЛИЗКИ И РОДНИНИ,

С прискърбие научихме за кончината на нашия колега и съратник Димитър Шалапатов.

Ще го запомним като човек, свързан с трагичната съдба на тракийските бежанци и защитник на тракийската кауза. Като председател на филиала на Тракийския научен институт в гр. Хасково, бивш председател на тракийско дружество „Георги Сапунаров“ и член на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България, той полагаше усилия за укрепването на Тракийската организация.

Любовта му към Тракия беше пословична и той широко я пропагандираше в своите публикации на страниците на сб. „Тракия“, в Известията на Тракийския научен институт, в книгата „Българските християнски селища в Западна (Беломорска) Тракия“.

Той, макар и посмъртно, ще остане в нашите редици като човек с горещо тракийско сърце и силна воля за отстояване на тракийската кауза.

Приемете моите съболезнованията, както и тези на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България и на Тракийския научен институт.

Поклон пред паметта му!
С УВАЖЕНИЕ,
КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СТДБ

НАПУСНА НИ ДИМИТЪР ШАЛАПАТОВ

11.11.1954 г. – 22.12.2023 г.

Димитър Шалапатов е роден в с. Малки Воден през 1954 г. Бил е председател на Тракийското дружество „Г. Сапунаров“ в Хасково. Член е на централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България.

Димитър Шалапатов имаше кауза, която беше цел и смисъл на живота му – многострадальна-та Беломорска Тракия и нейните хора.

В рамките на Тракийския научен институт Димитър Шалапатов издаде 13 сборника „Тракия“ с различни изследвания, документи, свидетелства на очевидци, художествени произведения, посветени на трагичната съдба на тракийци...

Димитър Шалапатов е автор на книгата „Българските християнски селища Западна (Беломорска) Тракия“. Тази книга е писана по-

вече от десет години и може да се счита за венец на неговото творчество и патриотичното служене на Тракийската кауза.

През октомври 2018 година Димитър Шалапатов показа в Хасково, галерия „Форум“ изложба от фотоси на 41 църкви в Беломорска Тракия. Той беше обикалял лично Гърция и Турция, за да заснеме тези храмове.

Димитър Шалапатов беше председател на Сдружение за култура – 2015“, Хасково. Това сдружение за 8-те досегашни години от съществуването си осъществи многобройни срещи с дейци на литературата, науката и изкуството. Последният проект на дружеството е книгата на д-р Елена Алекова

„Монте срещи с Хасково“ – документ, свидетелстващ на миналото и настоящето на литературно Хасково.

Не е възможно в тези скръбни минути да се изброят всичките заслуги на Димитър Шалапатов за историческата ни памет, за тракийската кауза, за културната история на нашия град.

Поклон пред светлата му памет!

От името на „Сдружение за култура – 2015“ Хасково и приятели Мина Карагъзова

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7А, тел.: 02/987 48 96

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: Главен редактор д-р Ваня ИВАНОВА, чл.-кор. на БАН проф. Васил ПРОДАНОВ, чл. кор. на БАН Иван ГРАНИТСКИ, д-р Динко СТРАНСКИ, Мария БОЖКОВА, Хубен СТЕФАНОВ; [Тодор КОРУЕВ] Дизайн: Мария БУДЕВА; e-mail: stdb_sofia@abv.bg, факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABG SF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Златка Янева (Сливен) – 0897601560; Златка Михайлова и Анета Георгиева (Хасково) – 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

Средец

ТРАКИЙСКА КОЛЕДА

Тракийци в Средец участваха в кулинарен базар „Коледни вкусове от Странджа“

С вкус на Коледа в Хасково

РАДОСТИНА ПРАМАТАРОВА

На 18 декември 2023 г. членовете на ТД „Лазо Лазов“, с председател г-жа Божанка Николова участваха в кулинарен базар „Коледни вкусове от Странджа“ организиран от Община Средец.

Със своите сръчни ръце и умения тракийки бяха изработили голям брой различни артикули, от вкусни, по-вкусни и от красиви, по-красиви. Те привлякоха вниманието на посетителите, които имаха възможност, не само да ги дегустират, но и да отнесат на своите близки вкущи.

Средец

Коледен базар „С уханье и вкус на Коледа“ в Казанлък

КОЛЕДНО ТЪРЖЕСТВО СЪБРА ТРАКИЙЦИ ОТ ТД „СЛАВ МЕРДЖАНОВ“

Д. ДИМОВА

По случай Коледа и Нова година, членовете на ТД „Слав Мерджанов“ организираха предпразнично тържество. С весело настроение, с вяра в сърцата и радост в душите тракийци се събраха на 22 декември.

Група тракийки влязоха в ролята на коледари и символично потропаха на портата на стопанина Тодор Дамянов, който ги посрещна с бъклица и вино. С коледни песни жените възвестиха благата вест и благослови

всички в дружеството. Разчупиха кравая, с наричания – колкото са звездите на небето, толкова берекет да има в тази къща, колкото са пчелите в полето, толкова здраве да има в тази къща.

Председателят на дружеството Донка Дамянова поздрави тракийци. Пожела им да посрещнат празниците с вяра и с усмивка, здраве и късмет. Тихата и свята Коледна нощ да донесе на тях и на семействата им онази искрица от божественото началото, което да ги вдъхновява за добри начинания и дела през новата

2024 година.

Почетният председател на дружеството г-жа Милка Ковачева отправи специални поздравии към г-жа Дамянова, като ѝ пожела, от името на тракийци щастлива нова година и радостни дни.

Празникът премина с веселие и споделени емоции. Организираната коледна томбола приповдигна настроението на всички, а късметите от новогодишната баница обещава успехи и нови сили през 2024 година за членовете на ТД „Слав Мерджанов“.

